

Notranjec

Izhaja vsako soboto in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 v. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani Breg šte. 12.

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati
se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri večkratni objavi primeren popust. Mala naznanila po 20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Notranjski agrarci, organizujmo se!

(Poziv resnomislečim Notranjcem)

Vsakega domoljubnega Notranjca, ki bi rad videl svojo ljubo Notranjsko na višku blagostanja, je veselo iznenadil oklic v „Notranjcu“ pod zgornjim naslovom. Kdor zna le količkaj misliti, videti mora, da ima Kranjska, predvsem pa Notranjska tako izvanredne ugodnosti, kakor ne kmalu katera druga dežela v Avstriji. Res, da je pri nas dosti neobdelanega in nerodovitnega sveta, ali kar ga je obdelanega, ta je zelo rodoviten in koliko bi se ga zamoglo s pridnostjo in z obdelovanjem še pridobiti in nadalje koliko raznovrstnih pridelkov bi se pridelovalo na naših posestvih, seveda v slučaju strokovne izobrazbe. Vse te pridelke in izdelke, pa mi prodamo z lahkoto in s krasnim dobičkom! Prodamo jih pa v prvi vrsti v pomorska mesta, a potem na morje in čez morje. Rudečica sramu oblije domoljuba, ako pomisli, da zalagajo ta mesta in dežele kraji, ki so dneve in tedne oddaljeni od nas in da pošiljajo oni te potrebščine nam čez glavo! Le poglejmo malo bolj natančno in kmalu razvidimo, da pride v Trst, Bosno, Dalmacijo, Istro itd. veliko živeža iz Štajerske, Zgornje in Spodnje Avstrije, Češke, Šlezke, Ogrske itd. itd., še več: parniki dobivajo sterilizirano mleko celo iz Francije. Nemogoče bi bilo skoraj naštet, kaj vse pride iz drugih dežel v te kraje, ki leže pred nami. In vendar imamo zvezo bližjo in ugodnejšo, kot vse one dežele in svet tudi boljši, ko marsikatera njih, pa nimamo kmetijske izobrazbe, ki jo imajo oni, mi ne razumemo izkoristiti svojega položaja!

Naša Notranjska se mora povzdigniti v prvi vrsti na podlagi kmetijstva in na tej podlagi se mora delovati v povzdigo njenega blagostanja! — Stvar nam je zelo ugodna, ona se nam sama sili v ospredje, češ: moraš se povzdigniti, moraš se prijeti svoje zemlje! Žlica polna medu nam se nudi po naravi, nam je treba med le zagrabiti!

Dokler pa trajajo pri nas te neznosne politične razmere, ne pridemo niti do tega, da bi odtrgali bližnji sad! Trajati to ne more in tudi ne sme, ker sicer zna uničiti naše ljudstvo! Naš kmetovalec je do grla sit te hujskarije in trudno je naše ljudstvo teh večnih preprirov, ter že komaj čaka rešitve. Ta rešitev je pa edinole agrarna ali gospodarska politika. Te se moramo oprijeti z vso vnemo! V začetku bomo imeli dosti nasprotnikov, ali ti ne bodo imeli dosti moči in počasi jo bodo popolnoma zgubili, kajti prepričani smo, da bode naše ljudstvo gotovo sledilo onim možem, ki se bodo oprijeli dela od te strani.

Ako se žrtvuje domoljub za društveno delovanje t. j. ako hoče delovati za povzdigo kmetijstva v društvih, je ljudstvo vedno mnenja, da dela le za svoj žep; v tem oziru sem doživel že precej slučajev, ko mi je rekel kmet: kdo je tako neumen, da bo delal zastonj! Vse drugače bi bilo, ako bi se ustanovila „kmetška stranka“ z dobro premišljenim programom in z delavnimi, resnimi in krepkimi močmi. Naše ljudstvo še nima v obče toliko izobrazbe oziroma samostalnega prepričanja, da bi se zamoglo o vsakem posamezniku reči, da je iz prepričanja pristaš ene ali druge stranke, da bi torej znal za program stranke; reči moramo: pri nas vodijo vse politike le „osebnosti“. Ako pa stopiš, pred ljudstvo in mu razložiš, kaj hočeš s „kmetško stranko“, te bode gotovo razumelo in pridobiš si ga gotovo za blagi namen! In za ta nastop je sedaj čas ravno najboljši! Kmetijstvo na Kranjskem se je začelo namreč sedaj ravno razvijati in ljudstvo vidi, da ima v tem prihodnjost; kmet je začel sedaj pod utisom vidnih koristi svoj svet bolje obdelovati. Naš kmetovalec bi se rad povzdignil na višjo stopinjo kmetijstva, on bi rad bolje obdeloval in izkoriščal svoj svet, a tega ne zna, ker mu manjka strokovne izobrazbe; to opazuje vsak strokovnjak, ki živi v dotiki z ljudstvom.

Prvo je seveda ljudstvo pripraviti in mu razložiti

pojem „kmetske politike“ oziroma „kmetske stranke“. V to je treba „krajevnih odborov“ oziroma „zvez“. Teh je že nekaj, kolikor nam je znano! Voditelji teh „zvez“ naj bi se sešli ter postavili glavni odbor in načrt stranke ter načrtali pot njenemu delovanju. Zelo bi bilo umestno, ako bi se javili vsi gospodje, ki se zanimajo za stvar pri uredništvu „Notranjca“, ki bi naravno bil duša tega gibanja, saj struja brez glasila nima obstanka. Uredništvo bi bilo gotovo tako prijazno, da bi prevzelo na podlagi teh zglasil sklicanje*) prvega shoda, kar naj bi bil začetek.

Na noge in pa na delo, a ne po naši stari navadi, da se le začne in opusti.

Resnomisleč domoljub.

Politične vesti.

Na Vrhnikih so hoteli prirediti narodno-napredna stranka in socijalni demokratje iz Ljubljane javen shod. Klerikalci pa so prignali svoje kričalice in shod z vpitjem onemogočili. To je lahek posel, 20 ljudi z močnimi glasovi z lahkoto razbije velik shod. To je res lepa „politična šola“ in „delo za politično izobrazbo našega

*) Op. ured.: Z naše strani se gotovo požrtvovalnega in energičnega nastopa ne bo manjkalo. Naj bi ta poziv, ki ga priobčujemo z radostnim zadoščenjem, vzdramil speče in vzbudil k skorajšnjim realnim korakom!

ljudstva“, o katerem so govorili klerikalci na katoliškem shodu!

Volilna reforma. Odsek za volilno reformo nadaljuje svoje delo in je sklenil med drugim dve zanimivi točki bodočega volilnega reda: Najprej, da se bo volilo po vsi državi in po vseh občinah na en in isti dan, da ne bo izid volitev v enem kraju vplival na volitve drugod, in da bo vsaka občina volišče.

Državni zbor se je v svoji prvi seji bavil z neko vojaško afero. Vojaški zdravnik ni hotel nekemu vojaku priznati, da je res bolan, čeravno je več civilnih zdravnikov izjavilo, da je mož nesposoben za vojaške muke. Zmerjali so ga, da se hlina. Ko je o tem izvedel poslanec Hofer, je z zdravniškim spričevalom hotel priti do polkovnika. Ta pa ga niti vsprejeti ni hotel, ampak ga pustil čakati ob stranišču in mu po adjutantú sporočil zanikujoč odgovor. Poslanec je spravil stvar v poslansko zbornico in vsi so mu pritrjevali v tem, da je bilo vedenje polkovnika napram poslancu, ki je poklican, da varuje ljudi nasilstev in krivic, surovo. Vsprejel se je soglasno sklep, da se od vlade zahteva kaznovanje zdravnika in polkovnika.

Domače vesti.

Poročil se je v Postojni g. Adolf Jurca z gdč. Milico Kuttinovo. Najiskreneje čestitamo!

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Dalje.)

V ta mah pa se odpro vrata in v sobo stopi visok, lep starec, plešast, mrk, dolge bele brade, resnega in ponosnega lica. Za njim prihiti gospa Uršula Heningovica, blede, ljuta, zaplakanega lica. Peter se zdrami in prebledi.

„Visoki gospod ban“, spregovori starec mirno in jasno, „oprostite. Čul sem, da imate posla. A nujnejšega nimate, kot je ta, ki Vam ga prinašam. Dogodil se je nečuvven čin, razbojstvo. Ban je v naši domovini mesto kralja, ban mora čuvati pravico v vsakem času; zanj je ta posel najnujnejši.“

Ban stisne obrvi in ošine gosta jezno z očmi, a starec vzdigne ponosno glavo in mirno pogleda Petra in položi roko za široki srebrni pas, ki se mu je vil krog črne obleke.

„Kaj želite, gospod Ambrozij“, vpraša Peter starca resno, dočim je banica s plahim očesom pogledovala zdaj podbana, zdaj njegovo tovarišico.

„Zase ničesar!“ odgovori Ambroz Gregorijanec. „A namestnik sem vaše časti in sem dovedel pred vas to plemenito gospo, ki ima mnogo zahtevati od Vas.“

„Ki ima vse zahtevati od vas“, zakliče živo Uršula, ki je jezna komaj dihala. „Vse zahtevam, ker ničesar nimam. Mislím, da veste kdo sem.“

Peter pokima in reče tiho:

„Govorite, gospa Heningova.“

„Da, pri bogu, bom“, veli brzo Uršula, dvigne glavo in položi roko na burna prsa. „Ne vem, kaj naj počnem. Kača se mi vije krog srca, jad in jeza mi stiska grlo. Oprostite. Greh je to, sramota do boga! Vi me morate slušati, ker ste ban, ker ste plemič, ker ste človek. Vi me morate slušati, ker sem žena, vdova, mati — ker bi znala biti tudi levinja. Če vas napade v šumi človek in vam skine z vrata zlato verižico, porečete: Razbojnik je in popnemo ga na vešala. Ko po zimi navali na vas gladen volk, porečete: Nema in besna zver je, prebijete mu s kroglo glavo. Ko vam zastavi pot besen Turčin, porečete: To je sovražnik križa in svobode. Z junaško sabljo mu odsečete glavo. A kedar krščen človek zamami ubogo rodbino z Judeževim poljubom, kedar si prvi sodnik v državi izhlina iz vdove pogodbo, potem pa jo razdere, pogazi in svoj starodavni grb popljuje. Kaj boste rekli, če sivobrad velikaš, ki nosi kraljevo zastavo, po noči izžene ubogo vdovo in njeno deco iz davne dedovine na trdi kamen? To ni več človeško, ampak zverinsko in vražje! Kaj rečete na to, ban?“

Peter Erdedi ne reče nato ničesar.

V I. razred meščanske šole v Postojni se je vpisalo 41 učencev. Pač najboljši dokaz, da je bila ta šola Notranjski nujno potrebna.

Nova opekarna g. Josipa Lavrenčiča v Postojni je že začela poslovati. Ker je opekarni na razpolago materijal najboljše kakovosti in je opremljena z najmodernejšo opravo, izdeluje izvrstno opeko. Že sedaj ima naprodaj opeko za zid.

Kolodvor južne železnice v Postojni ima še vedno škandalozne samonemške napise na čakalnicah in restavraciji. Ko kreneš iz vestibila na levo, sveti se ti v samozveličavni nemščini nasproti: „Warteraum“. Družega nič.

Iz Rakeka. G. A. Domicelj, tukajšnji trgovec, omislil si je mlin na petrolin, s katerim bo de mlet oziroma drobil koruzo, oves i. dr.

Sl. gospodarskemu odseku v Zagorju. Nekaj mesecev je že, odkar imamo po vasi nekaj svetilk, a od teh sta gorele le dve na binkoštno svetlo in mesečno noč in ob velikonočni procesiji pri svetlem dnevu, sicer pa se nikoli ne vžigajo in sicer tudi ne v najtemnejših nočeh in v deževju. — Sl. gospodarski odsek prosimo torej uljudno, da bi blagovolil preskrbeti v tem oziru red. Vaščani.

Ponesrečil se je v soboto 21 letni posestnikov sin Josip Hrvat in v Gornji Zemoni pri Ilirski Bistrici z lovske puške, ko je hotel iti na lov na lisice. Pri

tem se mu je po nesreči sprožila puška in krogla mu je švignila v srce, da je bil na mestu mrtev.

Iz Št. Petra na Krasu. Eno uro, predno se je zadnjo soboto peljal dvorni vlak s prestolonaslednikom, ki se je vračal z dalmatinskih manevrov, proti Dunaju, je skočil na tukajšnji postaji vlak s tira, — na srečo le en voz, ki so ga v kratkem spravili nazaj na tir.

Nadomestek za pesek. V Št. Petru, kjer se v zadnjem času precej zida, rabijo za malto mesto peska t. zv. „leš“ (odpadki iz lokomotive), ki ga neki popolnoma nadomesti. Za marsikatero kraje, kjer nimajo peska, zna biti to zelo važno.

Iz Juršic pri Knežaku. Ob zadnji nevihti, med katero je bil zelo občuten mraz, so pri nas ptice veliko trpele; tako smo našli eno jutro gotovo nad 100 vrabcev poginjenih pod „vaško lipo“.

Iz Zagorja. V nedeljo je imel naš „občinski odbor“ sejo zaradi stolpa pri cerkvi na pokopališču, ki ga je pred leti strela tako poškodovala, da so se morali zvonovi odstraniti. Napravljen je bil načrt, po katerem je znašal proračun 5491 K. Ako bi ga morala občina po tem načrtu zidati, bi bil to zanjo hud udarec. Dognalo se je pa, da je sedanji stolp še dosti trden in obenem tudi, da ima sploh zidati stolp vas Drskovče, katere vasi je imenovana cerkev podružnica. Stolp se bode le popravil, kar bode stalo par stotakov. Občina je privolila, da nosi $\frac{1}{5}$ stroškov. Drskovčani se mislijo

„Vidim, vi me ne razumete“, nadaljuje Uršula. „Kakor da sem zblaznela, tako govorim. Bator je z menoj sklenil pogodbo, to menda veste. Po dogovoru sem šla stanovat v Stubico. Nekaj časa je bilo vse v redu. Bila sem srečna, da je mir, bila pa sem blazna, da sem verovala. Zdaj je teden dni, kar sem šla z otroki na poset v Brezovico, kjer stanuje s svojo drugo ženo Doro Mrujavičevo ta gospod tukaj — Gregorijanec, tast moje hčere. Ko sem se vračala preko Zagreba, mi prihiti ves bleđ in prestrašen zet Stjepko in vikne: „Tišča, strela naj jih ošine, oplenili so nas. Čujem, da je Bator tajno prodal Tahiju vsa posestva, svoj in vaš del. S prevaro so spravili vaše ljudi iz Stubice. Po noči je prišel kanonik Vsesvetniček in sodnik Mojsija Humski in uvedli Tahija v celo posest. Vaše stvari so vrgli ven. Nihče ni posredoval. Tahij že sedi v vaši dedovini.“ Tako je govoril zet Konjski. Zamračilo se mi je. Nisem hotela verjeti. Sedem na voz in se odpeljem proti Susjedu. Na stolpu se vije zastava ne Batorova ne Heningova — temveč črn lev v modrem polju, ki jo poznate, zastava vašega prvega tasta. Ko potrkam v gradu, mi zakliče z okna Petar Petričević: Idite v miru gospa! To je grad Ferka Taha, a jaz sem njegov kastelan. Vrata so ostala zaprta, na bregu pa sem našla ranjenega slugo Andrijo Horvata, ki ga je Tahij izgnal iz grada. Zakipelo je v meni, a molčala sem. Ali naj gremo žena in tri dekleta nad grad poln obo-roženih mož. Pridem v Stubico. Zopet mi zakličejo iz

grada: Tahov je ta grad! Nimam krova ne zavetišča. Bože! Preklela sem dan, preklela noč, preklela svet, preklela vse. Bog naj vam ne da doživeti take noči. Mene ne premaga vsak vetrič. A ta strela mi je razkopala dušo.“

„Prišla sem danes k vam, gospod ban, in zakličem na ves glas: Vrnite mi dedovino, čuvajte vdovo, obranite sirote, sodite naglo z mečem, dokažite, da je na svetu še kaj pravice, da lakomna zver ne sme trgati revežem iz ust vsakdanji kruh. V imenu kraljevine Slavonije obtožujem pred vami Taha kot razbojnika, dajte mi pravico.“

Ni mogla dalje. Tresoč se po vsem telesu in stiskajoč pesti na razplamtele grudi je stala Uršula pred banom. Lice ji je žarelo, oči so se bliskale. Poleg nje je stal kakor mramor podban Ambrož in rekel kratko:

„Vse, kar je ta plemenita gospa govorila, je živa istina, na moje poštenje!“

Molče je gledal ban v tla, slednjič izpregovori:

„Mogoče, verujem, da je istina. Gospodin Tahij ni ravnal pametno. Hvalabogu pa imamo pri nas sodnij in zakonov, a sodnik za kraljem prvi sem jaz. A tukaj ni sodišče — Vi plemenita gospa, morate vse dokazati, kar ste tu rekli. Pravda se mora sprovesti čisto pravi-
vilnim potom. Treba bo preiskati, v koliko je Bator prekršil pravico. Rečem vam i to, da Bator kot kraljevski sodnik ne spada pred bansko sodišče.“

(Dalje prih.)

pritožiti, češ, da ima cela fara dolžnost cerkev vzdrževati. — Povožilo bi kmalu Faturjevega (Valantačevega) otroka, ko se je igral na cesti. Kaznovani so bili stariši in voznik! Sploh je čudno, da se več nesreč ne pripeti, ko je vedno polno otrok na cesti, ki ima ravno v vasi par hudih ovinkov. Tudi je graje vredno, da vozijo nekateri vozniki ravno skozi vas zelo hitro in neprevidno!

Iz Št. Petra na Krasu. Mlatilnico na bencin-motor je dobila naša kmetijska podružnica od neke ljubljanske tvrdke na poskušnjo. Poskusila sta pa le dva gospodarja z isto mlatiti, a „ni šlo“. Značilno je to za naše razmere, da se ne more niti mlatilnica vdomačiti. Vzrok je pa baje motor. — Letos se je pri nas precej novih hiš zidalo, med temi dela čast Št. Petru ona g. Ferdo Špilarja, ki je usanovil v imenovani hiši krasno, moderno trgovino. — Po dolgem času je vendar južna železnica ugodila neobhodni potrebi, da je namreč razširila svoje tukajšnje skladišče. Žalibog je še vedno dosti premajhno; „rampa“ je pa sedaj zelo pripravna.

Žrtve poklica. Ko se je vozil prestolonaslednik preko Divače in Pulja v Dalmacijo na manevre, je bila proga gosto zastražena po orožnikih. Tako tudi, ko se je vračal dvorni vlak v temni in viharjni noči. Lahko bi se v naprej z gotovostjo prorokovalo, da mora priti do nesreč na progi južne železnice, kjer vozi toliko vlakov. In res so bili povoženi trije orožniki, eden na progi Divača-Pulj, drugi pri Brezovici, tretji pri Zidanem mostu. Kako je pri teh nesrečah bilo, podrobnosti niso znane. Le toliko se ve, da je trajala služba 6 ur v jesenskem vlažnem mrazu. Tri mlada življenja so nesrečna zato, da se je eden „varnejše“ vozil!

Iz Il. Bistrice. Novo podjetje — delniška opekarna, ki se tukaj osnuje, vzbuja veliko zanimanje nele pri nas, marveč daleč na okolu. Glavnice bode treba 500.000 K in ne 1.000.000 K, kakor je poročal „Slovenski narod“. Tovarna bode zidana v velikem obsegu in najnovejšem stilu. Lega je zelo ugodna, ker je čisto pri tiru železnice; svet je že zagotovljen. Vse hvale vredno je, da so vsi mejaši naše dosedanje opekarne, ki je v tujih rokah, pristopili kot deležniki k novemu domačemu podjetju, ter s tem onemogočili tujcu se širiti v našem svetu! Tako delo je v resnici posnemanja vredno!

Pivka je narastla vsled zadnjega deževja pri izvirku v Zagorju. Opazuje se, da naraste voda sedaj že pri dosti manjšem deževju, kakor pred časom.

Iz Amerike. Hrbet in nogo zlomilo je v Ameriki Grga Klunu iz Zagorja in sicer ga je podsulo v rudniku.

Narodno gospodarstvo.

Važno za vinogradnike. Samočisto vinsko drožje za vrenje vinskega mošta dobiva se na kmetijsko-kemičnem preskuševališču za Kranjsko v Ljubljani. Stekleničica čiste kulture tega drožja stane 20 v, z dopošiljatvijo in

navodilom o uporabi vred 30 v. Samočisto drožje pravilno vporabljen povzroči, da se kipenje vinskega mošta hitreje in čisteje vrši, vsled česar se tudi vino hitreje čisti ter dobi boljši okus.

Sadje, ki odpade prezgodaj, se lahko uporablja na različne načine. Kdor ima mnogo sadnega drevja, že vnaprej rad računa na dohodke, ki mu jih bo prineslo zrelo sadje, a tudi te račune mu lahko preprečijo nezgode. Če dežuje dalj časa, če pride močan vihar ali toča, če je dolgotrajna suša in v globokejših zemeljskih plasteh zmanjka potrebne mokrote, če se škodljivi mrčesi pojavljajo v večji meri, gre mnogokrat ves up po vodi; sadje odpade predno je moglo dozoreti. Dober gospodar si ve škodo vsaj nekoliko povrniti s tem, da odpadlo sadje uporabi na sledeče načine:

Sadje kot gnojilo. Kdor nima smisla za sadje-rejo, pušča odpadlo sadje pod drevjem, da mu tam brez koristi segnije, ter s to malomarnostjo tudi zakrivi, da se razmnožujejo škodljivi mrčesi za prihodnje leto. Bolje bi bilo odpadlo in črvivo sadje vsaj pobrati in zmetati na gnojišče, da tu segnije, a pri tem ne smemo pozabiti ga polititi z gnojnico in apnom, da se uničijo škodljivi mrčesi.

Sadje se lahko daje živini. Prav dobra uporaba odpadlega sadja je, če ga dajemo domačim živalim, a pri tem ne smemo zabiti, da sadje nima mnogo redilne vrednosti, in mu moramo primešati vedno še drugo krmo, n. pr. otrobe, moko itd. Krave imajo več mleka, če jim dajemo zrezano z otrobi namešano sadje, njih mleko in surovo maslo je okusnejše in sladkejše. Svinje, ki dobivajo mnogo sadja, imajo okusen, a premehak špeh. Ker živali rade dobe drisko, če uživajo preveč surovega sadja, je bolje, da ga jim skuhamo. Sadje povzročuje, da živina rajše jé.

Najboljše se da sadje uporabiti v gospodinjstvu. Nezrela jabolka uporabljamo lahko za napravo jesiha. Sadje, ki se v to svrhu raztolče ali s strgalnikom nastrže, se dene za 2 ali 3 dni v kako posodo in se tu večkrat premeša. Posoda se mora pokriti. Potem se ravna tako kakor pri izdelovanju mošta. Izločeno tekočino spravljajo v kamenite vrče ali steklenice in se začetkoma pokrije samo nalahko s čisto platneno cunjico, da se vanjo ne praši. V posodo je treba poprej položiti velik kos črnega kruha, namočenega v močan jesih. Posodo postavimo na gorko, na ognjišče ali v njegovo bližino, kjer mora stati prav mirno nekaj tednov pri gorkoti od 29 do 32° R. Nato je treba jesih precediti skoz platneno cunjo in spraviti ga v dobro zapečateni steklenice. Če jesih ni dovolj močan, pridenemo mu stolčenega sladkorja, ter ga tako lahko napravimo močnejšega.

Sadje, ki še ni popolnoma dozorelo, se da posušiti in je skoro tako dobro kot zrelo. Posušiti se mora v sušilnici, ker v peči in na solncu posušeno ni dobro. Hruške so sploh najboljše one, ki se suše, predno popolnoma dozore. Predno denemo te hruške v sušilnice, jih olupimo in narežemo na 4 do 6 kosov, ter jih

kuhamo v vodi z nekoliko sladkorjem toliko časa, da jih z ospičenim, lesenim klinčkom lahko prebodemo.

Jabolčnik iz prezgodaj odpadlih jabolk se pri nas splošno izdeluje. Da postane prav okusen in da se ne pokvari, priporoča se ga napraviti takole: Moštu 100 kg sadja se prilije 20 l vode in tej tekočini se pridene na 100 l 2 do 3 kg sladkorja.

O zlaganju zemljišč.

Spisal A. D.

VI.

V dosedanjih člankih smo razlagali koristne posledice zložitve zemljišč in pobijali nasprotovanja. Zdi se nam, da nam bo vsakdo v načelu samem pritrtil, saj vsak razumen gospodar, ko pregleduje posestno stanje v svoji vasi, prav lahko uvidi, da bi bila morda drugačna razdelba zemljišč za vse udeležence bolj praktična. A kako se taka stvar izvrši, da je vsem prav, nad tem marsikdo maje z glavo. Priznamo, da to ni lahko, treba poleg strokovnjakov, treba pomoči dežele in države, treba, da vsak gospodar svoje pomisleke izreče, da se jih vestno uvaža itd. Seveda bo zložitev krajevnim razmeram primerno v vsakem kraju treba drugače urediti, a neka splošna načela za postopanje pri zlaganju morajo obstojati. Določa jih državni in deželni zakon o komasacijah.

V zložitev vzame se navadno vsa posestva ene katastralne občine; izvzeta so pa stavbišča, hišni vrtovi, vinogradi, sadovnjaki, hmeljniki, gozdovi, kamnolomi itd. Ako le mogoče, naj se spoji razdelitev skupnih zemljišč z zlaganjem posestev, ker se v tem slučaju lažje in bolje razdeljuje, vsak dobi večje parcele in stroški se zelo skrčijo. Pri zlaganju je posebno gledati na to, da se naredi potrebna pota, da gre vsak gospodar lahko do svoje parcele in da se zemljiščne služnosti (servitute) kolikor mogoče uničijo. Dostikrat se pri zlaganju osuši močviren svet oziroma se lahko travnike namaka. Z zlaganjem se tedaj lahko zveže melioracije.

Ker se mora pri tem prav za prav „menjavanju“ ozirati ne le na velikost posestev, marveč tudi na njih kakovost, izvoli se izmed udeležencev*) več zvedencev in cenilcev, ki se zaprisežejo. Da se v tem oziru vestno ravna, se vidi iz tega, ker se naredi na vsakem oralu sveta 10 do 12 preskušanj; sama cenitev zemljišč, ki obsegajo do 1000 oralov, traja po tri tedne. Vsak udeleženec ima nadalje pravico dobiti zemljišče, ki je po vrednosti jednako skupni ceni prejšnjih parcel. Ozirati se mora po možnosti tudi na lego, velikost in kulturo**) Male razlike se poravnajo lahko v denarju ali s svetom. Proti volji udeleženca se pa to poravnanje ne more izvršiti, ako bi bil s tem prikrajšan v svojih volilnih pravicah.

*) Udeleženci so posestniki, katerih posestva se zlagajo.

**) Kultura: njiva, travnik, pašnik itd.

Oblasti, ki izvršujejo zlaganje so sledeče: prva inštanca c. kr. lokalni komisar za agrarne operacije, druga c. kr. deželna komisija za agrarne operacije in tretja c. kr. ministerijalna komisija za agrarne operacije. Te oblasti razsojajo tudi pritožbe in prepire. Ako se hoče zemljišča kakšne občine zložiti, mora v to privoliti vsaj polovica posestnikov. Pri oblastvenem dovoljenju za zlaganje se ozira le na število prosečih posestnikov in ne tudi na velikost njihovih posestev. Ako je torej polovica posestnikov zadovoljna, se vloži prošnja na c. kr. deželno komisijo za agrarne operacije, na kateri morajo biti podpisani vsi posestniki, ki so zadovoljni, da se pošlje komisar; rečemo izrecno, le da se pošlje komisar, vsled česar se na to prošnjo lahko vsak brez skrbi podpiše. Ti podpisi niso obvezni za zložitev. Obvezno se podpiše pozneje, ko je načrt že narejen. Komisar, ki ga odpošlje deželna komisija na lice mesta, stopi v zvezo in dogovor s posestniki ter se natanko pouči o razmerah. Tu izreče vsak posestnik svoje želje, ki jih komisar po možnosti izpolni, seveda ako niso po njih oškodovani drugi udeleženci. Ako ima več udeležencev željo dobiti svoje dele na enem kraju, se določi onemu, ki mu največ pravice pristoja po legi prejšnjih njegovih parcel.

Nato izgotovi komisar načrt in se še kakšna prememba izvrši vsled želja posameznikov.

(Dalje prihodnjič.)

Po svetu.

Proti kajenju. Na Angleškem se pripravljajo postave, ki bodo strogo zabranjevale otrokom kajenje. Deček pod 16 letom, ki ga bodo zalotili, da kadi ali da ima pri sebi tobak, bo moral plačati kazni 40 šilingov. Tudi prodajalci, ki prodajajo otrokom tobak, bodo kaznovani z isto globo. Če bi prodajali tobak večkrat, se kaznen zviša do 100 kron. Komisija, ki se s to postavo peča, je mnenja, da kajenje privede moške do pijančevanja, ki je zopet vzrok nesreč in hudodelstev.

Katere dežele imajo najmanj beračev. Švedska, Norveška in Švica so dežele, ki imajo najmanj revežev, kajti tudi taki, ki malo zaslužijo, skrbe, da si prihranijo toliko, da na stara leta ne pridejo v nadlego občinam. V Islandiji je gostoljubnost tako razvita, da reveži ne trpe pomanjkanja. Vsak davkoplačevalec dobi nekaj revežev za goste, država sama določi število po premoženju davkoplačevalca. Če kdo revežem ne bi hotel dajati jesti ali če bi slabo ravnal z njimi, bi to obudilo ogorčenje vseh občanov. Na Japonskem je jako malo revežev; na 5000 duš pride samo po eden. V glavnem mestu Japonske, Tokio je od 1½ milijona prebivalcev samo 200 do 300 ubožcev.

Zanimivosti iz zagrebske razstave. Splošno se občudujejo razstavljeni konji veleposestnika Leopolda Pfeifferja. Eden njegovih konjev je prodan za 20.000 K. Zanimanje vzbuja tudi velikanski gosjak, ki je dobil v razstavi v Nemčiji prvo nagrado in ga je hrvatska

vlada kupila za 160 mark. Svinja posestnika Kniferja tehta 448 kg. Trikrat je že vrgla mladiče, prvokrat 7, drugokrat 9 in tretjikrat 14 pujskov. Proda se za 500 K. Najlepša vola je razstavil neki kmet iz Kranjske, tako sta težka, da nadkrijujeta vse vole, ki so jih razstavili različni veleposestniki.

Loterijske številke.

Trst, 15. septembra 46 49 75 36 62
Praga, 19. septembra 51 54 17 2 21

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

Konjskega hlapca, v starosti 20—40 let, veččega tudi domačih del, sprejme takoj z mesečno plačo po dogovoru **Karol Kovač**, mesar in gostilničar v Starem Trgu pri Rakeku.

Landauer, še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna štev. 110.

Srnjaka samca, dve leti starega proda trgovec **Ivan Vidmar** v Črnem Vrhu nad Idrijo.

Kašelj. Kogar kašelj nadleguje, naj rabi okusne in olajšujoče **Kaiserjeve prsne karamele**. 2470 notarsko poverjenih spričeval nam dokazuje, kako uspešno se jih rabi zoper kašelj, hripavost, katar in zasinjenje. — Zavitek 20 in 40 vinarjev. — Edino pristne so one, ki imajo varstveno znamko »Drei Tannen«. Zalogo ima **J. Hus**, lekarnar v Vipavi.

Učenec in učenka se takoj sprejmeta v trgovino mešanega blaga **Frana Zadnek** v Senožečah.

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri **Jos. Deklevi** v Postojni.

Mlin in stiskalnico (prešo) za sadni mošt in malo rabljena, večje vrste proda **Leop. Meden**, Igavas-Stari trg pri Rakeku.

Apno se bode razprodajalo od 4. septembra naprej. Cena po dogovoru med posameznimi posestniki. **Gospodarski odsek** na Razdrtem.

MLIN

s štirimi tečaji, stopami in vodno žago na hribski vodi

== proda ==

Karol Jelovšek na Vrhniki.

V hiši gospe **Helene Orešek** v Postojni

● **zobozdravnik** ●

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zob.
Vsa zobotehnična dela

Amerik. zob.
se v konces. ateljeju

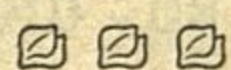
O. SEYDL izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

Notranjska posojilnica v Postojni

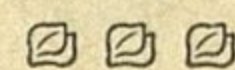
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osebni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.

LJUBLJANA

Pred Škofijo 3

JOSIP KORDIN

LJUBLJANA

Pred Škofijo 3

priporoča

● svojo bogato zalogo vsakovrstnih zanesljivih semen ●

kakor: črne domače, lucerne in rudeče detelje, esparsete, velikanske rumene, rudeče in bele pese, in korenje za krmo. Raznih semen graha, vseh vrst trav: rafijevo ličje, travnišnice, mešane za suho in mokro zemljo, jesenska repa, vse vrste solate, kakor sploh vseh kuhinjskih zelišč in kmetijskih semen po nizkih cenah.

Poštnim potom izvršujejo se naročila točno in solidno.

Učenec

15 let star, močan, poštenih staršev, se **sprejme** v trgovino z modnim, manufakturnim in špecerijskim blagom.

Ferdo Špilar, Št. Peter na Krasu.

Notranjci, rabite narodni kolek v korist družbe sv. Cirila in Metoda!

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi **zidak, žlebak** in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

MAKS ŠEBER

v Postojni.

Akcidenčna tiskarna.

Knjigoveznica.

Fotografični atelije.

~ ~ ~

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veselicam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

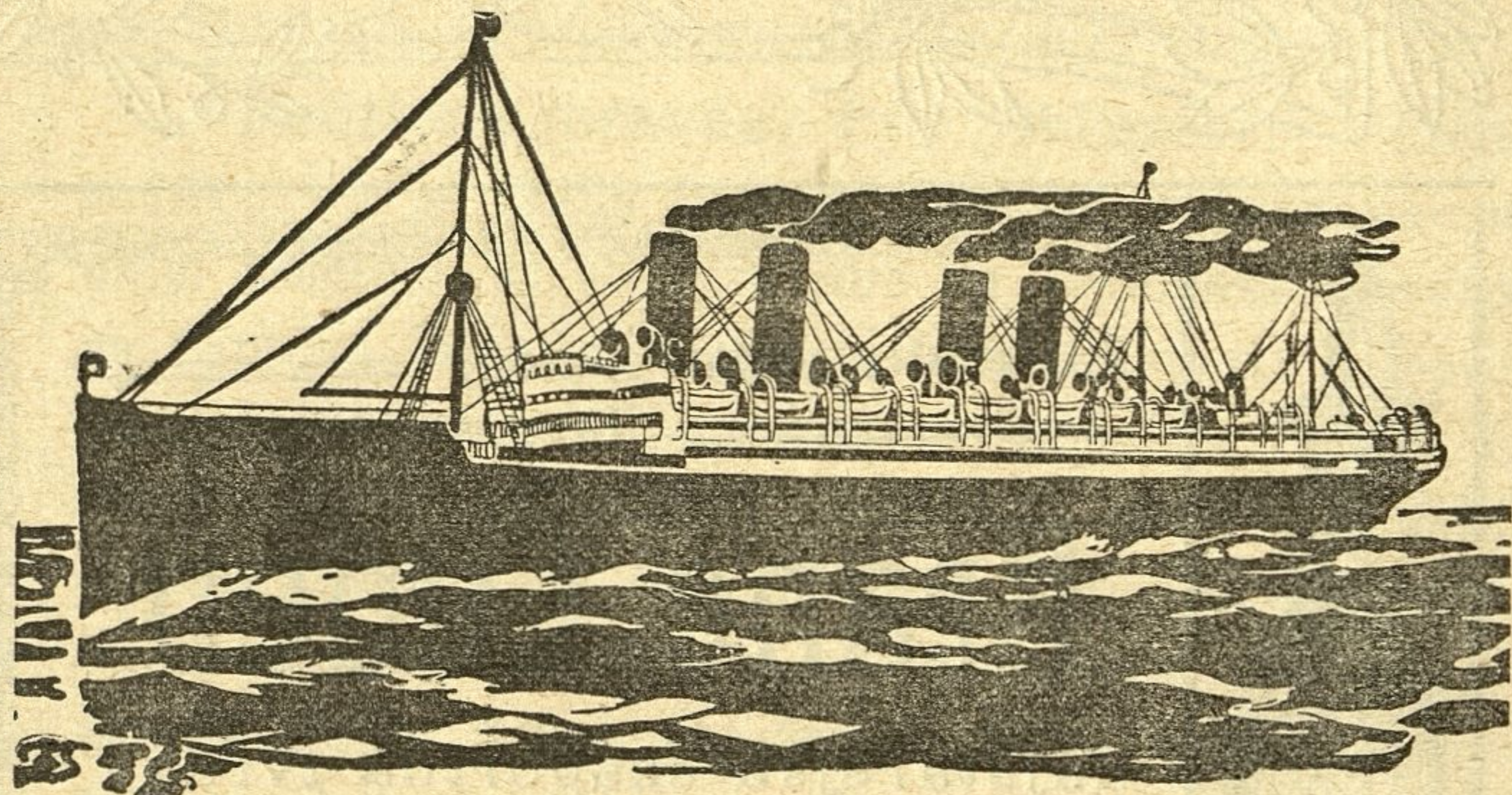
Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

POZOR!

BERITE!

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNA v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navednega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU
KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. — Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado, Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo, Singapore, v Avstralijo i. t. d.

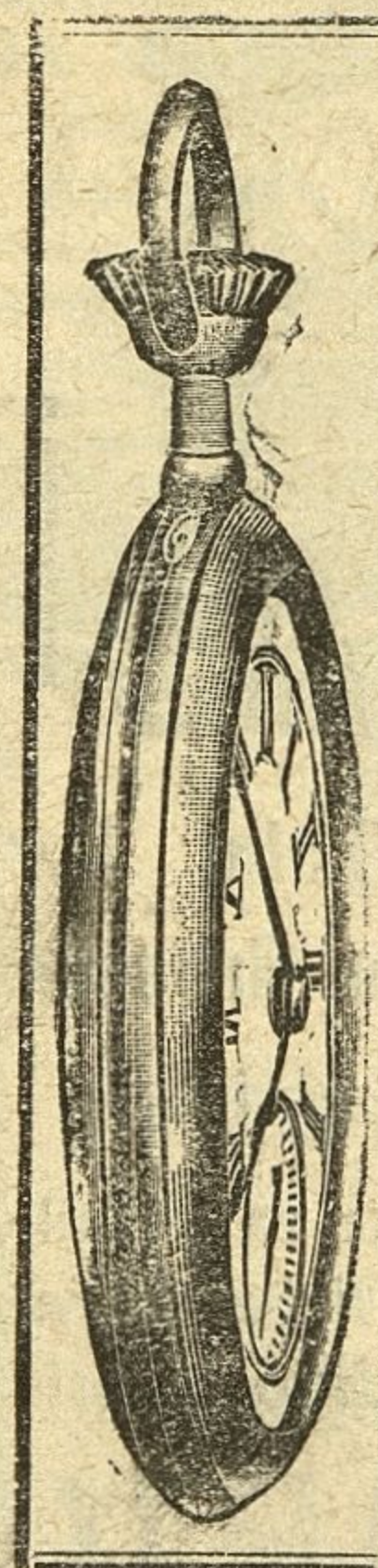

PAVEL JURCA

MILICA JURCA ROJ. KUTTIN

POROČENA.

POSTOJNA, 20. KIMOVCA 1906.

Zahtevajte cenike zastonj
in poštne prosto.

Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka
na debelo in drobno.

U P A R

in trgovec zlatnine in srebernine,
delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v
Bielu, Genovi in Glashütte.

Hamburg-Amerika Linie

Vožnja traja
dni 6 dni

izvrstna prilika za potovanje
je in ostane

z najnovjšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parniki

„Amerika“ 24.000 ton
„Kaiserin Augusta-Victoria“ 25.000 ton
toraj še enkrat večji
kakor do sedaj veliki parniki z 8-12.000 tonami

Pojasnila daje zastopnik:

Ljubljana Fr. Seunig,
Kolodvorske-ulice št. 28

Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavarski način varjeno pivo

v prid družbe sv. Cirila in Metoda.

Zaloge na Notranjskem so: v Idriji (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v Št. Petru na Krasu (založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v Prestranku (založnik „Mlekarska zadruga“) in v Žireh (založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).